

Loviisan kaupungin torjuttava maksuttoman toisen asteen koulutuksen romuttaminen, valtuustoaloite

KV 15.05.2024 § 61

Puheenjohtaja ilmoitti, että allekirjoittaneet valtuutetut (ensimmäinen allekirjoittaja Satu Hämäläinen) olivat ennen kokousta ilmoittaneet haluavansa jättää seuraavan aloitteen:

Loviisan kaupungin torjuttava maksuttoman toisen asteen koulutuksen romuttaminen

Orpon hallitus päätti huhtikuun 2024 kehysriihessä useista merkittävistä suomalaisen hyvinvointivaltion heikennyksistä. Erityisen haitallinen leikkaus on koulutuksen järjestäjäkin koskettava päätös rajoittaa toisen asteen opiskelijoiden maksuttomia oppimateriaaleja ja ylioppilastutkinto maksuja sen vuoden loppuun, jolloin opiskelija täyttää 18 vuotta.

Maan hallituksen päätös romuttaa maksuttoman ja yhdenvertaisen mahdollisuuden suorittaa toisen asteen koulutus. Toimenpiteellä tavoitellaan vain 12 miljoonan euron vuosittaista säästöä valtakunnallisesti, mutta toteutuessaan se lisää nuorten ja perheiden eriarvoisuutta. Vuoden 2022 Lukiolaisbarometrin mukaan maksuttomien oppimateriaalien tarjoaminen on lisännyt lukiokoulutukseen hakeutumista erityisesti niiden opiskelijoiden kohdalla, joiden vanhemmista kumpikaan ei ole korkea koulutettu, vähintään toinen vanhemmista on työtön tai joiden äidinkieli ei ole suomi. Toiseen asteen tutkinnon suorittamisella on myös selvä vaikutus myöhempään sijoittumiseen työmarkkinoille. Hallituksen esitys kohdistuu siis nimenomaisesti jo valmiiksi heikommassa asemassa oleviin nuoriin ja perheisiin lisäten eriarvoisuutta kaikkialla Suomessa. Päätetyllä koulutusleikkauksella saavuttaisiin vain minimaalista julkisen talouden säästöä ja se lisäisi nuorten eriarvoisuutta sekä kaventaisi vähintään osan nuorista tulevaisuuden mahdollisuuksia.

Lisäksi säästö on Loviisan kaupungin näkökulmasta toteuttamiskelvoton. Esimerkiksi oppikirjojen, erilaisten opetusvälineiden ja tietokoneiden kerääminen pois opiskelijoilta sekä e-kirjalisenssien katkaiseminen kesken abiturienttivuotta tai opintojen loppurutistusta on arkijärjen vastaista ja erittäin haastavaa toteuttaa. Se myös lisäisi jo entisestään kuormittuneen opetushenkilöstön työkuormaa. Pahimmassa tapauksessa oppimateriaalien maksullisuudella olisi myös vaikutusta opinnoissa menestymiseen ja tutkinnon valmistumiseen. Vaihtoehtoisesti lukuisten pienten laskujen ym. maksujen laskuttaminen nuorilta opiskelijoilta aiheuttaa lisää hallintotaakkaa sekä -kuluja kunnille.

Valtuutetuille kuuluvaa aloiteoikeutta käyttäen esitämme, että:

- 1) Loviisan kaupungin edunvalvonnan tavoitteeksi asetetaan valtioon vaikuttaminen, jotta päätetty koulutusleikkaus perutaan asian jatkovalmistelussa yllä mainituilla perusteilla
- ja
- 2) Loviisan kaupungin päättää selvittää eri keinot turvata aidosti maksuton ja yhdenvertainen toisen asteen koulutus oppivelvollisuutta suorittaville asukkaalleen kustantamalla yli 18-vuotiaiden toisen asteen oppi materiaalit, mikäli valtio toteuttaa koulutusleikkauksen.

Liite nro 7.

Päätös

Kun aloite oli jätetty, lähetettiin se kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi hallintosäännön 133. §:n mukaisesti.

KSL 02.04.2025
453/12.00.01/2024

Valmistelija

Valmistelija vs. koulutuspäällikkö Auli Saarinen, sivistys- ja hyvinvointikeskuksen johtaja Kirsi Kinnunen

Aloite ei enää tässä vaiheessa ole ajankohtainen, koska hallitus luopui toisen asteen koulutuksen maksuttomuuden rajaamisesta budjettiriihessään 3.9.2024. Toisen asteen maksuttomuus toteutuu samalla tavalla kuin aikaisemminkin.

Lukiokoulutus ja oppimateriaalit ovat tällä hetkellä maksuttomia opintonsa syksyllä 2021 aloittaneille opiskelijoille, jotka ovat oppivelvollisuuden piirissä. Oppivelvollisuus päättyy, kun opiskelija täyttää 18 vuotta tai kun hän tätä ennen suorittaa toisen asteen tutkinnon tai vastaavan ulkomaisen koulutuksen. Ensimmäisen ammatillisen tutkinnon tai lukion oppimäärän ja ylioppilastutkinnon suorittaminen on opiskelijalle maksutonta enintään sen kalenterivuoden loppuun, jona opiskelija täyttää 20 vuotta.

Opetushallituksen verkkosivustolla (<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/ohjeita-lukiokoulutukseen-ja-ammattilliseen-koulutukseen>) todetaan seuraavaa:

”Koulutuksen järjestäjän järjestämä opetus ja ohjaus on opiskelijalle maksutonta. Näiden lisäksi oppivelvollisuuden laajentuessa opiskelijalle maksuttomiksi tulevat

- opetuksessa tarvittavat oppikirjat ja muut materiaalit
- opintojen suorittamiseksi tarvittava tietokone sekä mahdollinen laskin tai laskinlisenssi
- työvälineet, -asut ja -aineet, esimerkiksi turvavaatteet, suojavaatteet ja työkengät
- ammatillisessa koulutuksessa säädösperusteiset luvat ja pätevyudet kuten ajoluvat, hygieniapassi, kasvinsuojelututkinto ja vesityökortti sekä työelämän edellyttämät luvat ja pätevyudet, kuten työturvallisuuskortti, ensiapukortti tai tulityökortti, jotka ovat välttämättömiä tutkinnon perusteiden ammattitaitovaatimuksissa tai osaamistavoitteissa edellytetyn osaamisen osoittamiseksi
- ylioppilastutkinnon 5 ensimmäistä koetta, myös hylättyjen uusiminen
- vähintään seitsemän kilometrin koulumatkat ilman omavastuusuutta
- joissakin erityistapauksissa myös majoitus- ja matkustuskustannukset.

Koulutuksen järjestäjä voi tarjota opiskeluun tarvittavat materiaalit ja välineet opiskelijoiden henkilökohtaiseen käyttöön koko opintojen ajaksi tai niitä voi olla saatavilla oppilaitoksessa. Opiskelijoilla ei ole oikeutta saada materiaaleja ja välineitä itselleen lukion oppimäärän ja ylioppilastutkinnon tai ammatillisen tutkinnon suorittamisen jälkeen, ellei koulutuksen järjestäjä toisin päättä.

Koulutuksen järjestäjän on mahdollista periä kohtuullisia maksuja opintoja täydentävästä vapaaehtoisesta toiminnasta, kuten opintoretkestä, vierailuista tai tapahtumista. Maksullinen toiminta ei saa olla ainoa mahdollisuus kyseisen kurssin, opintojakson tai tutkinnon osan suorittamiseen, vaan koulutuksen järjestäjän tulee tarjota aina myös maksuton vaihtoehto.

Erityistä harrastuneisuutta painottavissa koulutuksissa tarvittavat välineet eivät sisälly maksuttomuuden piiriin. Näillä välineillä tarkoitetaan esimerkiksi erityisen koulutustehtävän saaneissa lukiossa tai joissakin ammatillisissa tutkinnoissa tarvittavia soittimia tai urheiluvälineitä. Nämä välineet ovat luonteeltaan henkilökohtaisia ja opiskelija käyttää niitä myös ennen koulutuksen aloittamista ja koulutuksen päättämisen jälkeen.

Esittelijä

Sivistys- ja hyvinvointikeskuksen johtaja Kirsi Kinnunen

Ehdotus

Kasvatus- ja sivistyslautakunta toteaa, että valtuustoaloite ei ole enää ajankohtainen, koska hallitus luopui toisen asteen koulutuksen maksuttomuuden rajaamisesta budjettiriihessä 3.9.2024. Toisen asteen maksuttomuus toteutuu samalla tavalla kuin aikaisemmin.

Kasvatus- ja sivistyslautakunta saattaa kaupunginhallitukselle ja edelleen kaupunginvaltuustolle tiedoksi, että kasvatus- ja sivistyslautakunta on käsitellyt KV 15.5.2024 § 61 valtuustoaloitteen, (Loviisan kaupungin torjuttava maksuttoman toisen asteen koulutuksen romuttaminen, valtuustoaloite).

Kasvatus- ja sivistyslautakunta ehdottaa kaupunginvaltuustolle, että se hyväksyy aloitteeseen annetun vastuksen ja toteaa, että aloite ei enää ole ajankohtainen ja toteaa aloitteen loppuun käsitellyksi.

Päätös